

Izhaia ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 7-50 Din
za inozemstvo 18—

Oglasi po tarifu.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/1.
Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Upravništvo:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telefon št. 26.

Podružnice:

Maribor, Barvarska ulica
št. 1. Tel. št. 22.
Celje, Aleksandr. cesta.Račun pri poštn. čekov.
zavodu št. 11.842.

Ljubljana, 17. maja.

V večeršnjem glavnem glasilu SLS čitamo na uvodnem mestu reklamo za mednarodno kooperacijo klerikalcev. Vodja »Mednarodne katoliške centrale« v Utrechtu, dr. Maks Metzger, meni, da postaja vprašanje mednarodnega sodelovanja katoličanov v posameznih deželah dan za dnem bolj pereče. Gre v glavnem za en velik skupen smoter: »Kako zbrati razpršene katoliške sile vsega sveta za skupno delo.« Da katoliška stvar v svetu ne utrpí velike škode, mora priti prejšli slej do mednarodne centrale katoličanov. »Boječe obotavljanje in nekrščansko kritikovanje ne vodi do velikega cilja — pravi voditelj katoliške centrale — »marvoč dobrohotno podpiranje vseh teh stremeljenj.«

Navajamo nekaj citatov klerikalne agitacije za katoliško centralo, da se vidi, kako različno naziranje imajo klerikalci, kadar razpravljajo o narodnih in naših državnih interesih, ter takrat, kadar imajo pred očmi centralizem klerikalizma s centromom izven našega naroda in države. Za katoliško centralo je treba zbrati razpršene sile vsega sveta, da ne pridobi na moči edinstvo in enotnost jugoslovanskega naroda in njegove države, treba je po klerikalnih nazorih razpršiti sile in atomizirati vse, kar bi moglo v slogi in združitvi krepčati in jačiti. Tu zlohotno razdiranje države in naroda, tam dobrohotno podpiranje vseh stremeljenj; tu nekrščansko kritikovanje, tamkaj se pred njim svari. Mednarodna centrala naj varuje klerikalizem pred veliko škodo, državi in narodu odrekajo klerikalci pravico do vsake centrale. Za centralizem katoliške cerkve ne zadostuje le centrala v Rimu, za njeno politiko je treba še druge centrale.

Slovenski klerikalci porabljajo boj za avtonomijo in boj proti centralizmu edinele za pojačanje klerikalizma. Dokazilni material, ki ga navajajo za opravičenost tega boja, je le ničeva pretveza. Klerikalci so v praksi že tisočkrat potrdili, da jim niso mar niti narodni, niti gospodarski, niti socialni, niti kulturni interesi slovenskega ljudstva, ako je treba varovati in pridobiti koristi klerikalizma. V dosednjem svojih pretenzij se poslužujejo v politiki, v cerkvi in povsod vseh sredstev, samo, da jim omogočajo uspeh.

Danes, ko nimajo na reševanje državnih poslov nobenega vpliva in ko so iz špekulativnih namenov — da z demagogijo omrežijo oči in razum kar največjega števila kratkovidnih — stopili proti vladi v opozicijo, proti državi pa v sovražno pozicijo, skušajo klerikalci v govoru in pisavi zabrisati sledove svoje strahovlade, zlasti v deželni avtonomiji avstrijski. Čim bi jim Jugoslavija bila ponižna služka, kakor je to bila zanje Avstrija, čim bi se jim na milost in nemilost izročil vsaj slovenski del naroda, akceptirali bi vsako državno obliko, vsak sistem državne uprave, vsak režim. Kristov namestnik v Rimu blagoslovja danes ruski boljševizem, ki ima na vesti milijone nedolžnih človeških žrtev in čegar roke se niso strahile niti škofovske, niti deže kvi.

Dr. Maks Metzger, vodja »Mednarodne katoliške centrale«, opozarja klerikalizem, da stoji »dejansko pred mednarodnim kulturnim bojem«. Iz bojzani pred to napovedjo žene menda tudi slovensko vodstvo klerikalizma nižjo in višjo duhovščino v boj proti edinstvu države in naroda. Škoda! Za državo in za katolicizem!

V orjaškem boju zgodovinskih koncesij s svobodomiselnostjo je že zmagalo poslednje. Izogniti se mu ni mogla nobena prosvitljena glava, v ljudskih množicah se pojavlja kot mogočen val, ki udarja celo na duhovščino samo. Vsa duševna sila je na njegovi strani. Slepa vera klerikalcev v dogme niti približno nima več tiste moči kot prepričanje omih, ki svobodno mislijo. Kdor se je, včasih morda tudi krvavega erca, odtrgal od dogmatične slepote, se k njej nikdar več ne povrne. Na drugi strani pa pada neprestano iz dvoma v dvom vsak klerikalec. Reakcionarstvo katoliške cerkve je navzlic pritisku klerikalizma, ali pa morda največ po njegovi zaslugi, na znotraj skozinsko piškavo. Slovenski klerikalci in z njimi vsi oni svobodomiselnici, ki iz oportunizma in neznačajnosti direktno ali indirektno podpirajo klerikalizem, so v zmoči. ako mislijo, da bo še kdaj v Jugoslaviji kapituliralo svobodomiselnost pred klerikalno reakcijo. Ako bi hotel jugoslovanski episkopat katoliški cerkvi dobro, bi moral s tem čestvom računati.

Rapalska pogajanja končajo brezuspešno

LLOYD GEORGE PREDLAGA INTERNACIONALIZACIJO ŽELEZNICE REKA-ZAGREB.

Milan, 17. maja. (Izv.) Kakor poročajo današnji listi, je Lloyd George pri posredovanju med italijanskimi in jugoslovanskimi zastopniki glede izvedbe rapalske pogodbe postavil predlog, naj se železniška zveza Reka-Zagreb - Budimpešta internacionalizira.

Rim, 17. maja. (Izv.) Po zadnjih italijanskih uradnih poročilih je v itali-

jansko - jugoslovanski pogajanjih v Rapallu zaznamovati zopet korak nazaj. Dočim se je prejšnje dni zdelo, da bo zlasti sporazum glede Zadra definitivno sklenjen, so sedaj tudi v tem vprašanju nastale nove težkoče. Pričakuje se, da bodo z genovsko konferenco končana tudi rapalska pogajanja, ki se obnove potem v kakem drugem mestu.

Rusi pristali na haaško konferenco

ŽIVAHNA SEJA RUSKE PODKOMISIJE. — RESIGNIRANO STALIŠČE ANGLIJE.

Genova, 17. maja. (Izv.) Današnja sejo politične podkomisije je otvoril predsednik, italijanski zunanji minister Schanzer ob pol 10. uri dopoldne. Na seji je najprej podal predsednik ruske delegacije Čičerin glede predlagane nove konference v Haagu sledečo izjavo:

»Nova konferenca se namerava sklicati na drugačni podlagi kakor genovska. Na genovski konferenci so bile zastopane vse države, vstevši Rusijo in Nemčijo, na bodoči konferenci pa bi se zbrali pod enakimi pogoji zastopniki drugih držav brez Rusije in bi se ustvarile posebne komisije, obstoječe iz sovjetskih zastopnikov. Ruska delegacija ugotavlja, da se ta namera nikakor ne strinja z njenim predlogom. Sistem dvojnih komisij se je uporabljal že v Genovi in temu sistemu se je tudi zahvaliti, da so bili doseženi tako malenkostni rezultati. Kljub temu se sedaj predlaga tudi za bodočo konferenco uporabljanje istega sistema.

Ruska delegacija izjavlja, da odklanja vsako odgovornost za tako postopanje, ker je prepričana, da sedanji zastopniki v podkomisiji sami niso zadovoljni z dosedanjim sistemom. Obžaluje tudi umik držav, ki so najprej stavile ta predlog, a nimajo sedaj poguma, da bi prevzele odgovornost za listino, ki nam je bila izročena. Kljub temu izjavlja ruska delegacija, da se bo udeležila te konference. Sestali smo se v Genovi kljub vsem naporom v gospodarstvenem režimu, da obnovimo Evropo toda namesto tega so nas ostale vlasti razdelile v dva dela: v upnike in dolžnike, in se hočejo posluževati tega sistema tudi za bodoče. Obžalujemo to dejstvo, smatramo pa je kot izvršeno.

Ruska delegacija protestira dalje proti izključitvi Nemčije iz števila držav, ki se udeležijo nove konference, za kar ni nobenega povoda, ker se bodo mogle

udeležiti konference tudi druge države, ki so sklenile z Rusijo pogodbe, in sicer še dalekosežnejše, kakor je rusko-nemška pogodba. Pokazalo se je namreč, da je navzočnost Nemčije v vprašanju kreditov, ki naj se dovolijo Rusiji, velike važnosti.

IZJAVA LLOYD GEORGEA.

Za Čičerinom je vstal Lloyd George, ki je izjavil: »Nimam ničesar pripomniti k točki, ki se tiče izključitve Nemčije od haaške konference. Razgovarjali smo se o tem večer in prišli do prepričanja, da je naš nastop popolnoma upravičen. Nemčija bo v resnici izključena od razgovorov, ki se bodo tikale vprašanja kreditov Rusiji. Na drugi strani pa se bo mogla udeleževati razprav o vprašanjih, glede katerih je že sama sklenila pogodbo z Rusijo. Ako pride do sporazuma in se sklenejo kakšne resolucije glede pomoči Rusiji, potem je dano seveda Nemčiji na prosto, da lahko sodeluje pri obnovitvi Rusije, ker je v tem oziru dobrodošla in zaželjena pomoč vsakogar. Kar se tiče sedeža ekspertne komisije, je Haag mesto mednarodnega značaja, v katerem so se razpravljala v preteklosti že zelo važna mednarodna vprašanja. Zato je gotovo tudi za ta posvetovanja zelo prikladno.«

STALIŠČE MALE ANTANTE IN RUMUNIJE.

Poljski zunanji minister Skirmunt je naglašal, da vsebuje Riška pogodba obveznost, da se Rusija in Poljska medsebojno ne bosta napadali. Poljska želi živeti v miru s svojimi sosedi, posebno še z Rusijo. Rumunski ministrski predsednik Bratianu je izjavil, da je Rumunija odločno proti vsaki vojaški akciji in želi, da bi se ravnale po tem geslu tudi druge države.

Nato je bila seja prekinjena na popoldne.

Evropska mirovna pogodba sprejeta

VELJA TUDI ZA SIBIRIJO. — PODALJŠANA ZA ŠTIRI MESECE. — V PETEK ZAKLJUČNA SEJA GENOVSKO KONFERENCE.

Genova, 17. maja. (Izv.) Popoldanska seja politične podkomisije se je sestala nekoliko pozneje, kakor je bilo določeno, ker je imel Schanzer poprej še posvetovanja z Barthoujem in Jaspardjem, ki jima je proočal o poteku dopoldanske seje, katere se francoski in belgijski delegati niso udeležili. Na seji se je nadaljevala debata o haaški konferenci, nato pa se je razvila živahna razprava o splošni mirovni pogodbi. Rusom se je posrečilo prodreti s svojo zahtevo, da se mora pogodba nanašati tudi na sovjetske republike na vzhodu. Dalje je bila sklenjena važna izprembeba glede trajanja te mirovne pogodbe. Prvotno je bilo določeno, naj traja mirovna pogodba od 27. junija dalje tri mesece. Ta rok je bil podaljšan sedaj za štiri mesece in sicer tako, da stopi ta časovni dodatek v veljavo od trenutka, ko zavzamejo posamezne vlade po sprejemu priporočil s strani komisije svoje stališče, kar se mora zgoditi v treh mesecih.

Končno je bilo sklenjeno, da se sestane jutri ob 11. uri prva politična komisija, da odobri nove sklepe, plenarna seja genovske konference pa se bo vršila v petek ob 9. uri dopoldne, da definitivno zaključi svoje delo. Lloyd George namerava vsekakor že v petek odpotovati iz Genove.

Začasna mirovna pogodba, ki je bila sprejeta na današnji popoldanski seji politične podkomisije, se glasi:

1.) Podpisane vlasti se strinjajo s sklicanjem komisije, ki bo imela nalog, da poravnava še neizpravljane spore med Rusijo in drugimi državami. Delegati teh

držav se bodo sestali z rusko sovjetsko komisijo, ki bo imela enak mandat.

2.) Najkasneje do dne 20. junija bodo v ruski komisiji zastopane države naznanile ruski vladi imena članov svojih komisij; istočasno stori to tudi ruska delegacija.

3.) Vprašanja, ki jih bo razpravljala ta komisija, morajo vsebovati vse probleme, tudi dolgovne in kredite.

4.) Obe komisiji bosta delovali za dosednjega sporazuma v vprašanjih, navedenih v klavzuli št. 3 (dolгови, zasebna svojina, krediti).

5.) Da bosta mogli obe komisiji mirno nadaljevati svoje delo in da se ustvari medsebojno zaupanje, se Rusija in njeni zavezniki na eni in v nasprotni komisiji na drugi strani zastopane države zavezujejo, da se bodo vzdrževali vsake napadalne akcije in vsake propagande v drugi državi. Kot teritorialna podlaga se vzame sedanji status quo, ki ostane v veljavi še 4 mesece po končanju dela komisije.

LAHKE USPEHI.

Beograd, 17. maja. (Izv.) Minister prosvete je dopisniku zagrebške »Riječi« dneves kategorično izjavil, da je neresnična vest »Narodne politike« in »Hrvata«, da ima vlada namen ukiniti katoliško teološko fakulteto v Zagrebu. Ta vest je izmišljena le, da se izzove afera, slična kakor svojčas v Ljubljani, in z prozornim namenom, da se prikaže neukinjenje fakultete kot nekakšen uspeh odpora proti temu podtaknjenemu namenu.

Novi volilni postopek

VLADNI PREDLOG O REFORMI VOLILNEGA REDA.

Beograd, 17. maja. (Izv.) Vlada je predložila narodni skupščini zakonski načrt o izmenitvi volilnega zakona, kakor je ta načrt izdelal minister notranjih zadev Marinković v smislu čl. 133. in 141. ustave. Izmenja se sestava in delokrog državnega odbora, ki se mora sestati najdalje petnajst dni od uveljavitve novega zakona, da ustanovi in objavi v Službenih Novinah, koliko in kateri okruzi volijo poslance. Ako odbor dožene, da volijo okruzi več poslancev, nego imajo administrativnih srezov, bo državni odbor podelil toliko srezov, kolikor je potrebno, da bo število volilnih srezov jednako številu poslancev dotičnega okruza. V volilnem okraju, ki se sestavlja od več administrativnih okrajev, veljajo dotični okruzi za sreze.

Najdalje 25 dni pred volitvijo se mora predložiti prvostopenemu sodu (sodnemu zboru prve instance, okrožnemu ali deželnemu sodišču), v potrditev nosilec kandidatne liste za volilno okrožje. Kandidatna nosilca lista mora biti podpisana od najmanj 500 predlagalcev iz dotičnega volilnega okraja. Priložena mora biti pismena izjava kandidata, da sprejme kandidaturu dotičnega volilnega okraja. Na kandidadni listi mora stati ime, priimek, bivališče in poklic kandidata, jednako dveh predstavnikov liste iz dotičnega volilnega okraja in dveh njunih namestnikov.

Najmanj 15 dni pred volitvami se morajo predložiti pristojnemu okrožnemu (deželnemu sodišču, prvostopenemu sodu) na potrdilo kandidature za poedine volilne sreze, z imeni, priimki itd. kandidato. Podpisane morajo biti od po najmanj sto predlagateljev volilcev, z beležko, kateri kandidadni listi (kateremu okrožnemu nosilcu liste) pripadajo srezke kandidature. Ime nosilca okrožne liste je tiskano na prvem mestu, ime nosilca srezke liste na vsakokratnem drugem mestu.

Z listimi črkami kakor ime okrožnega nosilca liste. Pet članov izmed navedenih sto predlagateljev mora listo srezkega kandidata izročiti sodišču in dobi revers (potrdilo) o prejemu. Vsak srezki kandidat bo na dan volitve imel svojo skrinjico v vseh volilnih krajih sreza. Nosilec okrožne liste nima svoje skrinjice, zanj se računajo vsi glasovi, oddani v celom okrožju, v katerem je označen kot nosilec liste. Mesta, ki posebej volijo poslance, se smatrajo za okrožja in bodo porazdeljena na posebne sreze.

Po glasovanju bodo srezki volilni odbori poslali vse spise in skrinjice glavnemu volilnemu odboru, ki bo ugotovil, koliko je dobil glasov vsak srezki kandidat, in bo seštel vse glasove, ki so jih dobili oni srezki kandidati, ki so vezani z enim okrožnim nosilcem liste. Nato izračuna glavni volilni odbor količnik in porazdeli mandate kandidatom po načelu: Glasovi, dobljeni za vse kandidate, se dele s količnikom. Kandidatna lista, ki količnika ne doseže, se ne vzame v obzir in ostane brez mandata. Število glasov se nato sukcesivno deli z 1, 2, 3, 4 itd., in po tako dobljenih številih se vzame z liste toliko zaporednih mandatov, kolikor jih pripade na volilni okraj. Vsaka lista dobi toliko mandatov, kolikorkrat je imela največjih zaporednih števil.

Za nosilec liste pridejo na vrsto oni srezki kandidati, ki imajo najvišje število, brez ozira na poedine sreze. Ako je v enem volilnem okraju šest ali več poslancev, in dobi količnik samo ena lista, se en mandat dodeli oni listi brez količnika, ki ima najvišje število glasov. Ako je v enem okraju 9 ali več poslancev, in dve listi nista dobili količnika, dobi en mandat ona teh dveh list, ki ima največje število glasov. Kjer ni nobena lista dobila količnika, se razdelijo mandati tako, kakor da bi bile vse liste dobile količnik.

Zaključek pogajanj za ameriško posojilo

ODLOČITEV JE V ROKAH PAŠIČA. — MINISTRA FINANC IN SAOBRAČAJA ODPOTOVALA V ILIDŽO.

Beograd, 17. maja. (Izv.) Finančni minister dr. Kumanudi in minister saobračaja Stanić sta odpotovala v Ilidžo k predsedniku vlade Pašiću, da mu referirata o stanju pogajanj glede podpisa inozemskega posojila.

Danes popoldne sta pred svojim odhodom imela oba ministra še poslednjo sejo s predstavnik Blerove ameriške finančne skupine. Pogajanja so se nato zaključila. Blerova skupina je pristala na vladno zahtevo po milejših pogojih zlasti v pogledu provizije (namreč provizije Amerikancem v znesku 9 odst. od

gradnje jadranske železnice). Na to sta ministra odpotovala.

Izdan je poseben komuniké, ki se glasi: »Na današnji seji ministrskega sveta je bilo odločeno, da se pred končnim sklepom z Blerovo skupino posvetuje vlada še z ministrskim predsednikom. Zato odideta v Sarajevo ministra Kumanudi in Stanić. Iz tega komunikéa se da razbrati, da je odločitev o podpisu ameriškega posojila že padla in da je potrebno le še odobrenje ministrskega predsednika Pašića.

Seja finančnega odbora

SPORAZUM MED FINANČNIM IN PROMETNIM MINISTROM. — POVIŠANJE ŽELEZNIŠKIH TARIF. — ODLOČITEV SE NI PADLA.

Beograd, 17. maja. (Izv.) Danes se je vršila seja finančnega odbora, ki je pretresala budžet ministrstva saobračaja. Ker sta odsotna ministra financ in saobračaja radi svojega potovanja v Ilidžo k predsedniku vlade, je referiral generalni direktor ministrstva saobračaja gosp. Ilić, ki je izjavil, da je finančni minister pristal na projekt ministrstva saobračaja pod pogoji, da se povišajo železniški tarifi za 50 %, dalje da budžet ne sme presegati ene milijarde in dvesto milijonov dinarjev, in končno, da se revidira investicijski program železnice. Ministrstvu da sta se že o tem sporazumeli in da se načrt izdeluje.

Predsednik Voja Veljković je izjavil, da odbor ne more vzeti tega dogovora v pretres, dokler ne bodo predložene končne številke, ki so proračunane. Nato se je razprava o tem predmetu odgodila in je prišel na red predlog prve sekcije (parlamentarni odbor za kontrolo državnih prejemkov in izdatkov) ter predlog, da se namestu zabrane uvoza luksuznega blaga poviša uvozna carina nanj. — Končno je votiral finančni odbor za mostne gradbe železniškemu ministrstvu 30 milijonov dinarjev, razpravo o ostalih točkah pa je odgodil do povrata finančnega ministra Kumanudija. Prihodnja seja bo jutri.

Sprejeti zakoni

Beograd, 17. maja. (Izv.) Popoldne ob 5. je predsednik dr. Ribar otvoril sejo narodne skupščine. Izbrani so odbori po 9 članov, in sicer za posvetovanje o zakonu o grupiranju okrugov in srezov v zetski oblasti, za posvetovanje o zakonu o vojni odškodnini, za posvetovanje o predlogu poslanca Lazića o krivdi za pogin rekrutov v Albaniji leta 1916.

Dalje je bil v glasovanju s 143 glasovi pri 50 sprejet zakon o državnem računovodstvu, s 143 proti 49, zakon o glavni kontroli, z enakim razmerjem glasov zakon o volilnih seznamih, Ob pol 8. zvečer se je seja nato zaključila in določila prihodnja na jutri ob 10. z dnevnim redom: Interpelacije.

Zita sme na Spansko

Pariz, 17. maja. (Izv.) Veleposlaniška konferenca se je na svoji zadnji seji bavila s prošnjo razkraljice Zite, da sme zapustiti Madeiro. Konferenca se je izrekla, da nima ničesar proti preselitvi Zite in njene rodbine na Spansko.

ZAKON O MINISTRSKI ODGOVORNOSTI

Beograd, 17. maja. (Izv.) Zakonodajni odbor je danes končal diskusijo o zakonu o ministrski odgovornosti. Zakon je bil v glasovanju v odboru sprejet s 17 proti 6 glasom.

Pridobivajte „Jutru“ novih naročnikov!

Pred koncem genovske konference

Ko se dovršuje neodvratljiva usoda genovske konference, in ko kavkajo vsi politični kvaražugoni o koncu angleško - francoskega sporazuma, je jasno tudi mnogim, ki se poprej niso brigali za stvar, kakšna napaka se je storila, ker se Anglija in Francija nista sporazumeli že pred genovsko konferenco izpreno o vseh točkah skupnega interesa, v točkah, kjer se raziranja teh vodilnih velesil razlikujejo. Ta napaka je bila dovolj velika, da so iz nje nastali na konferenci spori in nesoglasja, ki so izgledali večjih zelo usodno. Najslabše je bilo, da je Poincaré ostal v Parizu, kar je delalo konferenco odvisno od Pariza in povečevalo število intrig. Znan je čudni incident, da je moral nazadnje Barthou za Lloyd Georgea pričati, češ, ni res, da mu je rekel, da je naš sporazum razbit, res pa je, da mi tega ni rekel... Istočasno s konferenco se je vzmigiralo javno mnenje v Franciji in Angliji, drug drugemu so očitali torpediranje sporazuma, in »Tempe« je pisal, da pomeni Lloydova politika vojno, Poincaréjeva pa mir. Ali je resnica res zakopana — v petrolejskih rovih in petrolejskih profitih? Toda petrolejski vpliv na vprašanje načela, ali smejo Rusi konfiscirati lastnino inozemcev, — ali je ta vpliv le epizoda, ali res začetek problema? Angleško - francoska pogodba in zveza po formi obstoji, po vsebini pa — ne smemo pozabiti, da je v Angliji še vedno velik del javnega mnenja in mnogo zelo vplivnih politikov, ki si ne morejo misliti preloma s Francijo, in isto najdemo v Franciji. Vendar se povsod pojavlja neka nervoznost in nemir, ki ga genovska konferenca ni mogla ublažiti. Ne smemo pozabiti, da je Angliji lahko kritizirati Francijo, toda Francija še ni dobila skoraj ničesar za obnovo opustošenega svojega ozemlja, kjer se je lomil Hinlenburgov pritisk, Anglija pa je že prebravila svoj plen, namreč nemške kolonije, nemško brodogradništvo in je dosegla svoj cilj, namreč pomorsko prvenstvo. Vzrok, zakaj Amerika več ne sodeluje, je prav globok in glavna stran angleškega nezadovoljstva ne leži v obsojanju francoskih zahtev!

Danes pripravljajo Francija zasedenja celoga ozemlja Ruhr, Anglija se mu protivi. Angleži so po svoji tradiciji prepričani, da je edino njihova moralna prava, nasprotna pa napačna. Franciji delajo to napako, da se sklicujejo le na diplomatske instrumente, na mirovne pogodbe, in na nič drugega, dajši imajo tega dovolj! Tako je danes nepoučeno javno mnenje čisto na strani Angležev, tudi tam, kjer se po moralni in po interesni strani strinja s francoskim stališčem. Velik del Nemcev smatra Genovo za francosko - angleški dvoboj, toda v interesu cele Evrope in Nemčije je, da ostane antanta. Čim bi pa res prišlo do razkola v antanti, bo prva posledica zasedba ruhrskega ozemlja. Nemška diplomacija to uvideva in edini, ki še danes na temelju člankov »Neue freie Presse« govore o tem, da smo mi na francoskem povodu, so naši takozvani opozicijski, ki »delajo zunanjo politiko« po receptu svojih starih mater. Klasičen primer brezglavega zunanje-političnega programa je večerj priatelj »Novi Čas«, ki je pa pokazal svoje konstruktivno kopito: Stari klerikalci konstruirajo vse svoje federativne in bolgarsko - boljševiške kombinacije, da bi zopet pri nas ustvaril staro štiridesetletno deželo, ki bi jo vladal sam in brez kontrole.

Občni zbor Podp. društva jugoslov. akademikov v Ljubljani

Ljubljana, 17. maja. Danes se je vršil v »Mestnem domu« izredni občni zbor PDJA. v Ljubljani, ki je bil sklican vsled demisijske dosedanjega odbora in spremembe pravil. Že pred tednom so delegati napredne grupe podali demisijo, ker je bilo vsako pozitivno

delo onemogočeno vsled obstrukcije, sekatur in brezplodnega prerekanja o stvarih, ki so jih klerikalni delegati forsirali samo zato, da onemogočijo vsako pozitivno delo v prid dijaštva. »Kotliški opozicijski« so že na predzadnjem obnem zboru zahtevali, da bi napredna večina demisionirala na prvi naslednji seji odbora, vendar niso mogli navesti nobenih razlogov za to svojo zahtevo. Šele naslednji dan so sveže instruirani učenci gromili proti demisiji, in sicer ravno tisti, ki so zahtevali padec napredne večine. Z namenom, da jo onemogočijo, so sejo obstruirali. Med dijaštvom je itak jasno, da začno klerikalni možgani funkcionirati šele tedaj, kadar prilijejo katoliški starešine svojemu podmladku zlahtnega starca. Čez tri dni so pa ... tudi oni odstopili. Na obnem zboru so toplo zagovarjali demisijo, ki je bila v resnici tudi soglasno sprejeta.

S tem je bila predigra končana in občni zbor je prešel na najkročilnejšo točko, »Sprememba pravil«. Iz naprednih vrst je izšel namreč objektivni predlog, da naj bodo redni člani PDJA. samo oni, ki uživajo vse ugodnosti imenovanega društva. S tem bi prišli ob aktivno in pasivno volilno pravico vsi oni, ki uživajo ali samo dom ali samo bolniško blagajno. Odločevali bi torej v Podpornem društvu samo oni, ki se hranijo v menzi. Po treznem utemeljevanju predlagatelja se je oglašil k besedi predsednik klerikalnega društva »Danice« in je v izjavljajoči pozori porabil to priliko, da je na prav neakademski način napadel kolege Ruse, češ, da so pritepeni Vranglove armade, ne ozirajoč se niti na kolegialnost niti na gostoljubnost, niti na krščansko ljubezen in usmiljenje do ubogih. Njegova izjava je bila izraz salve odobravanja, ploskanja in tuljenja že pripravljene »črne garde«. Napredni akademiki so protestirali proti govorniku, ki je hujskal vedno bolj predrzno. Situacija je postala vsled tega vedno napetjša. Predsednik PDJA. je med hrupom pozval govornika, naj ne žali članov društva, kar pa je klerikalne gardiste še bolj razkačilo. Predsednik je bil zato prisiljen prekiniti občni zbor, kar pa ni ohladilo vročkrvnežev. Zato je prišlo do dejanskega spopada med njimi in naprednimi dijakmi, ki ga je vsakakor obzavalati. V splošni zmešnjavi se je zaslislal pok, in črna garda je bila pri vratih.

Ko se je razburjenje pogoilo, so odšli akademiki na univerzo, kjer pa niso mogli nadaljevati zbora. Popoldne so bila vrata na univerzi zaklenjena, predavanja in izpiti za nedolgo časa ustavljeni, v bližini je bila pripravljena policija, a univerzitetna oblast je parlamentarna skozi mreže pri univerzitetnih vratih... Po enournih pogajanjih in zagotovilih sem in tja se je smel nadaljevati občni zbor brez točke o izpremembi pravil v vseučiliški avli. Vršile so se volitve in klerikalno dijaštvo je volilo s polno paro. Napredna omladina, ki si je prizadevala zboljšati gnetni položaj društva, a je pri svojem nastojanju bila vedno in povsod od klerikalcev ovirana, je klerikalni manjšini prepustila ves odbor in s tem prosto pot, naj ona pokaže, ali more in zna še kaj več ko samo širokoustiti in hujskati.

Politične beležke

Shodi demokratske stranke se bodo vršili v nedeljo v St. Vidu nad Mislinjo, v Sv. Antonu na Pohorju in v Zgornji Kungoti. Govoril bo tudi poslanec dr. Kukovec.

Politična obnova je najbolj potrebna. Tu je treba radikalnega preobra, preroda v osebah, ki naj bodo politično koncilijantne, vsikdar stvarne s čutom dostojanstvenosti, kremitve in idejni borbi za stvarne potrebe naroda. Ne strpeni gadi, podkupljevalci, cestni klevetniki, temveč resne osebe. Tako modruje večerjajša »Jugoslavija«. Ne moremo si misliti »ujš« obsojbe — njenega lastnega dosedanjega postopanja, obsojbe njenih lastnih anonimnih mazačev. Pa ne, da bi bile dosedanje sodnijske obsojbe spametovale ta list? Najbrže ne, ker se v svojih noticah zopet osebno zalotava, obenem pa govori o nekakšni gospodarski gonji. Ne vemo, če se ponujanje lista sme nazvati »gonja«,

niti ne vemo, ali je namenjena ta beseda »Kreditnemu zavodu«, ki za Peskovu »Jugoslavijo« ni več »kredit«.

V živo zadeti so gospodje pri »Novem Času«. Brez sence kakšnega dejstva so namreč že opetovano namigavali na provizijo in enkrat pisali, da si bodo delili provizijo i radikaleci i demokrati za dve stotimilijonski pojsojli. To revolversko postopanje smo večerjaj primerno označili. »Novi Čas« bi rad danes spravil polemiko na stranpota, izgovarja se pa, da so »tudi beograjski listi pisali o tem«, namreč o provizijah. Res, pisali so. Revolverji, bralci »Novega Časa«, pišejo v njegovem tonu, drugi pa povedo, kakor je res, — gre namreč za provizijo, ki jo zahtevajo Amerikanci zase. Te provizije vlada noče priznati in to vprašanje je sporno. Dokler bo »Novi Čas« govoril o provizijah demokratov, tako dolgo bomo odgovarjali, da je on podkupljen od druge bančne skupine. Mogli bi mu razložiti tudi drugače, toda »Novi Čas« sliši le na to uho.

Vrangel brez konca. Posebni korespondent »Berliner Tageblatta« javlja iz Sofije, da so tam našli špijonsko gnezdo ruskih monarhistov, Vranglovcev. Vest je očitovno tendenčna iz bolgarskega vira in pravi: Pri preiskovanju sofijskega hotela »Kontinental«, v katerem stanujejo izključno le Rusi, je tajna policija poleg Vranglovega armadnega štaba odkrila tudi posebno pisarno, ki se je bavila samo s špijonažo za bolgarskimi zadevami. Konfiscirane so velike množice obremenljivega materiala. Pisarna je imela agente v celi Bolgariji. Ti agenti so nadzirali celo politično življenje, imeli so tudi točne načrte vseh vojašnic, municijskih magacinov in železniških mostov. Odkriti je v celi Bolgariji izšlo upravnih prenečenj. Aretiran je vodja pisarne polkovnik Samokvalov, ki noče dati nikakršnih pojasnil. V Sofiji mislijo, da je ta pisarna in da so sploh ruski monarhisti imeli namen, da bi Vranglova nekega lepega dne sploh okupiral vso Bolgarijo in vrpel Stambolskega s pomočjo reakcionarnih bolgarskih strank. Najden je načrt za vojaško zasedbo Sofije Vranglovci imajo polno denarja. Računi so pisani v dinarjih, zato so v Sofiji mnenja, da izhaja denar iz Beograda. Dogodki v Bolgariji imajo zvezo z dogodki (katerimi?) na Poljskem, v Jugoslaviji in v Rumuniji. Bolgarsko časopisje pravi, da se zbira čete v Rumuniji in Besarabiji. Vranglov vojni načrt je gotov, atmosfera na Balkanu polna elektrike. Tako treba delati propagando! Bolgari so vedno bili dobri učenci Madžarov in Lahov, ki tudi spuščajo o nas vsak mesec senzacije s pomočjo blokašev. »Beograd daje denar«, — »Straža« je vabljen, da napravi iz tega poročila primeren članek!

Po sveu

Sedemstoletnica padavanskega vseučilišča. Te dni so se vršile v Padavi velike svečanosti povodom sedemstoletnice padavanskega vseučilišča. Pri svečanem snidenju vseh zastopstev italijanskih in inozemskih vseučilišč se je tudi tržaška trgovska šola poklonila padavanski univerzi v imenu novih pokrajin.

Razveljavljenje dveh komunističnih mandatov v Parizu. Pariški mestni svet je razveljavil izvolitve komunistov Martyja in Badina. — Vzrok temu je sledeči: Ko je svojedobno francoska mornarica hotela bombardirati Odeso, ki so jo takrat boljševiki izrgali iz rok protirevolucionarjev, sta Martyj in Badin hujskala francoske mornarje, naj ne streljajo na ruske delavce. Posledica tega hujskanja je bila, da so morale francoske ladje brez uspeha za porušiti Odeso. Oba komunisti sta bila obsojena vsled protidržavnega delovanja na večletno ječo, iz katere so ju hoteli rešiti komunistični pariški delavci potom izvolitve v mestni svet. Toda večina mestnega sveta je to izvolitve razveljavila. Ali pa bo s tem kitajskih prevratov konec je seveda drugo vprašanje.

Zmede na Kitajskem. Ze 6. maja se je poročalo, da je mukdenska armada popolnoma premagana. Na tisoče vojakov premagane armade je bilo razoroženih. Vozitelj armade general Chang-Tso-Lin je vbežal v Mukden, kamor beže tudi ostanki njegove vojske. Zmagoviti general Vu-Pe-Fu je po zmagi nad nasprotniki takoj udaril proti Peking, ga zavzel, ne da bi bilo treba za to novih bojov. Poročalo se je, da je prebivalstvo zadovoljno s takim razvojem stvari, ker se pričakuje, da bo s tem v kratkem končana mešanska vojna. Zmagoviti Vu-Pe-Fu ima namen, postaviti močno centralno vlado. To namero že tudi izvršuje. Takoj je odstavil ministrskega predsednika Ljang-Si-Jiju, o katerega nesposobnosti se je že mnogo pisalo; prav tako tudi finančnega in prometnega ministra. Ali pa bo s tem kitajskih puntov konec, je seveda drugo vprašanje.

Prosveta

Ljudska univerza v Mariboru. Prihodnji petek ob 20. uri bo na ljudski univerzi v Mariboru prof. dr. Pivko predaval »o ilirskem gibanju«. Predavanje bo zanimivo in aktualno.

Iz gledališč. Igralka Slava Dinulović v Sarajevu slavi dne 22. maja 25letnico svojega umetniškega delovanja na dramskem odru. Ob tej priliki bo nastopila pri slavnostni predstavi »Moralna ge. Dulske« v naslovni vlogi. — 25letnico slavi te dni tudi član zagrebškega opernega orkestra Ladislav Škatula. — Začetkom junija gostuje v Sarajevu personal osiješke opere, ki ostane v Sarajevu 1 mesec. Tisti čas bo gostovalo sarajevsko gledališče v Banjaluki.

Jugoslovansko akademsko glasbeno društvo »Mladost« iz Zagreba v Sloveniji. Akademiki v Zagrebu že dolgo vrsto let gojijo koncertno petje. Kot njihov reprezentant je glasbeno društvo »Mladost«, ustanovljeno leta 1900 ter je tekom svojega 22letnega delovanja priredilo nad 400 koncertov v raznih mestih Jugoslavije, kakor tudi izven mej naše domovine. Leta 1908 se je udeležilo društvo kronanja Njega Velikanstva, blagopokojnega kralja Petra I. v Beogradu. Leto za tem pa je sodelovalo na Vseslovenskem študentskem kongresu v Zofiji. 50letnice praznika »Mladost« se je leta 1911 udeležila tudi »Mladost« ter priredila potem koncerte po vseh večjih mestih današnje Češkoslovaške. Za vse to svoje kulturno in nacionalno delo pa je bilo društvo početkom svetovne vojne razpuščeno od madžarske vlade kot nepotrebno in za obstoj države nevarno društvo. Po osvoboditvi in ujedinitvi se je društvo svoje delovanje nastavilo še intenzivnejše ter priredilo v tej kratki dobi nad 40 koncertov samo izven mej naše države, tako v januarju v 8 največjih poljskih mestih. Umetniška kvaliteta zbora »Mladost« je velika, kar pričajo številne ocene raznih tujih in inozemskih časopisov, oziroma kritikov. Moški zbor »Mladost« šteje danes 45 pevcev, ki priredijo koncert v ponedeljek dne 22. maja v Ljubljani.

»Smetana« je v petek koncertiral v Zagrebu. Ta zadnji koncert na turneji po Jugoslaviji je bil šestnajsti in ni čuda, da pišejo zagrebški listi o utrujenosti pevcev. Pela se je tudi Foersterjeva »Vanitas«, s katero si je društvo na pevski tekmi v Pragi pripelo svoje prvenstvo.

Marij Kogoj: Piaro. Izdala umetniška založba »Treb labodov«, Ljubljana 1921. Prvi zvezek vsebuje tri klavirske kose (Andantino cantabile, Allegretto, Andante poco piu mosso), drugi zvezek pa že znano »Skico«, Andantino sortezato, in Piu mosso. Cena vsakemu zvezku 8 dinarjev.

Desetletnico Strindbergove smrti bodo obhajali te dni na Švedskem s predavanji o velikem pisatelju in uprizorivami njegovih dram. Strindberg je bil rojen leta 1849 in je umrl leta 1912. V Ljubljani smo izmed njegovih dramatičnih del videli doslej »Očeta«, »Smrti ples« in enodejanko »Gospodična Julija«.

Claude Farrere, Gudarji. Ta umetniški roman enega najboljših francoskih modernih romanopiscev, je vzbujal vsesplošno pozornost, ko je izhajal kot roman »Jutra« pod naslovom »Morski ro-

par«. Izšel je sedaj v ponatisu z umetniško naslovno sliko prof. S. Santia. Umetniška višina tega Farrerovega romana, ki je zaslovel po vsem svetu, pride še sedaj v celotni knjižni izdaji do pravega izraza. Zato bo po knjigi z vselej segel tudi oni, ki jebral roman že v »Jutru« Dobi se v vseh knjigarnah ali pa naravnost pri upravnistvu »Jutra« v Ljubljani, Peršernova ulica, oziroma podružnici v Mariboru, Barvarska ulica. Stane 16 Din.

Sokolski vestnik

»Ljubljanski Sokol«. Vsi bratje, ki ne telovadijo redno pa imajo svoj krog ali ki hočejo letos ob katerekoli sokolski prireditvi nastopiti v krogu, se morajo udeležiti vadbe redovnih vaj, ki se vrši vsak četrtek ob pol sedmih zvečer na bivšem dirkališču pod Tivolijem. Začetek v četrtek dne 18. maja ob pol sedmih zvečer. Vsak udeleženec dobi posebno potrdilo, brez tega bo vsakdo brez izjeme izključen od sokolskih sprevedov. Da si pribrihanite neprijetnosti in pridomorete do brezhibnega nastopanja, pripomote vsi prizadeti. Zdravo. — Prednjaški zbor.

Redna letna javna telovadba »Ljubljanskega Sokola« se vrši v nedeljo dne 18. junija 1922 na letnem telovadišču pod Tivolijem.

»Ljubljanski Sokol« priredi v nedeljo dne 21. maja celodnevni pešizlet svojega članstva v civilni obleki na Sv. Katarino in Grmado. Odhod točno ob pol 7. uri zjutraj izpred Narodnega doma, peš čez Podutik, Toško čelo, Sv. Katarino in Grmado na Medvode. Povratek s vlakom ob 20.45. Bratje in sestre udeležite se društvenih prireditev! Zdravo!

Posavsko okrožje sokolske župe. Celju priredi v nedeljo dne 21. maja enodnevno naraščajev pešizlet na Kum. Vsako društvo odkoraka ob šestih zjutraj iz svojega kraja ter se snidemo ob 12. uri na Kumu, kjer bo kosilo. Ker nudi ta majski izlet lež užitke, vabimo tudi stare in prijatelje sokolskega naraščaja, da se zletu udeležijo. Zdravo! Odb.

Sokolstvo ob naši severni meji prav lepo napreduje. V soboto in nedeljo so imeli odborniki mariborske sokolske župe lepo uspešno predavanja na sestankih v Varaždinu, Varaždinskih toplicah, v Hočah in na Tezmem pri Mariboru. V zadnjem kraju so je ustanovili nov odel, ki je začel takoj telovaditi in je pričakovati, da se razvije v kratkem v močno društvo, kar je tem večja pomena, ker je Tezno pretežno delavska naselbina.

Sport

Zagreb : Subotica 13 : 0 (6 : 0). Kakor smo že javili, je prošlo nedeljo reprezentanca zagrebškega podsava po razila reprezentanco subotičkega podsava s takim številom golov, ki ga niti največji zagrebški optimist ni pričakoval. V subotičkem moštvu je bilo šest igralcev od »Bačke«, dva od »Sanda« iz Subotice in trije od Somborskega sportnega združenja. Zagrebčane je zastopalo pet Haškovec, stiri so bili od Gradjanskega in dva od Concordije. Zagrebške sportne kroge sta med Subotičani zlasti zanimala leva zveza Marcikić in desni branilec Kulundžić, ki sta lani igrala v naši državni reprezentanci proti Češkoslovaški. Na žalost sedaj nista nudila one igre, ki sta jo bila pokazala lani. Vsekar kor pa vsi zagrebški listi hvalljo sportso disciplino Subotičanov, ki so se popolnoma fair kljub vedno večjemu porazu s vsemi močniki borili do konca igre. Lahko bi se marsikaj zagrebški klub v tem oziru kaj naučil od Subotičanov. Najboljši del zagrebškega moštva je bila napadalna vrsta, zlasti notranji trio (Vinek-Perška-Zinaja), kateremu je bil idealen in nesebičen vodja nenadkriljivi Perška. Odkolovo se je tudi srednji krilec Dubravčić. Obramba ni imela mnogo posla. Obisk je bil izredno velik.

Belgija premagala Nizozemsko v nogometu 2 : 1. Tekma se je igrala kot revanšna tekna v Amsterdamu 14. t. m. v prisotnosti 30.000 gledalcev. Prva tekma je bila 26. marca v Liege-u (Lüttichu) in je končala še z večjim porazom Nizozemske (4 : 0).

Marija Vera

K njenemu gostovanju v ljubljanski drammi dne 17. in 20. t. m.

V Hamburgu in Petrogradu je poznano, po Švici in vsej Nemčiji se je raznesla njena slava in slavn Maks Reinhardt se ima za dober del svojega slovesa zahvaliti svoji najboljši klasični tragedijni, mi je pa še čisto nič ne poznamo, čeprav je ga. Marija Vera Slovenka, še celo iz bližine Ljubljane, iz Kamnika doma!

Bila je tako ljubezniva, da nam je na kratko očrtala svoj umetniški curriculum, ki je ne malo zanimiv. Gospa Vera je pohajala dekliško šolo v Gorici, od koder je, kakor je navada, proti volji svojega varha, odšla na Dunaj v dramatično šolo, da se tam izobrazi za svoj bodoči poklic, do katerega je že v najnežnejši mladosti čutila nagnjenje. Na dunajski akademiji so v njej kmalu odkrili prvovrstne mimične talent. Leta 1908. je nastopila v Cirihu v Švici v naslovni vlogi v Schillerjevi tragediji Marija Stuart, v kateri je razvajanemu občinstvu in celokupni umetniški kritiki tako ugajala, da je mahoma dobila ponudbo za angažma na curiškem dramskem gledališču, kjer je potem nastopala v klasični

pa, tudi v nekaterih modernih dramah dveh sezon. Iz Ciruha je odšla Marija Vera za Maksom Reinhardtom na turnejo po Evropi, na kateri je igrala po vseh večjih nemških mestih, v Petrogradu, Rigi in drugih ruskih mestih, povsod s sijajnim uspehom. V Reinhardtovem ansamblu je ostala umetnica do vojne. Začetkom vojne se je poročila. Potem je samostojno gostovala v Gradcu, Inostu, v Gdanskem, ter zopet v Cirihu in Baslu v Švici. V Baslu je sprejela stalen angažma in ostala tam do konca vojne.

Po prevratu je prišla naša umetnica iz Basla v Sarajevo, kjer je priredila šest komornih večerov obenem z Milanom Skrbinkom, ki je tedaj deloval v Sarajevu. Skupno žnjim je gostovala Marija Vera še v Novem Sadu, Dubrovniku in Splitu, nakar je bila angažirana v Beogradu za prvo tragedijo. V Beogradu deluje gospa Vera sedaj že tretjo sezono. Lansko leto je bila zopet povabljen v Cirih kjer je nastopila v Ibsenovem »Rosmersholm« in Heblvi drami »Giges und sein Ring«, ki ji nudi eno njenih najboljših vlog. Letošnje poletje je povabljen umetnica na turnejo po nemških mestih, kjer bo v Baden-Badnu, Freiburgu, Monakovem in drugod gostovala v Goethejevem ciklu »Ifigenija«. To

svojo turnejo nastopi meseca julija, ker beograjsko novo gledališče, ki se odprlo o priliki kraljeve svatbe samo za tri dni, do jeseni ne bo več poslovalo.

Marije Vere najljubše vloge so poleg karakternih vlog v Shakespearejevih, Goethejevih in Schillerjevih ter Kleistovih dramah ter Hebblovih tragičnih ženskih tipov Ibsenove in Strindbergove junakinje, posebno Morska gospa in Hednakinje, v katerih je žela umetnica pri vsakem nastopu navdušeno priznanje in slavo, pa naj je nastopila kjerkoli. Sedaj nastopa v Beogradu v Shakespearejevem Rikardu III. v karakterni vlogi kraljice Marjete, ki je tudi ena njenih sijajnih vlog. Med njenimi sijajnimi kreacijami sta tudi vloge Marije in Elizabete v Mariji Stuart, ki sta psihološko prezanimljivi in za vsako umetnico posebno privlačni vlogi, v kateri more pokazati ves svoj talent.

»Dolgo let sem gostovala okrog po svetu in vedno je bila moja srčna želja, da bi vendar enkrat nastopila tudi doma, pri svojih ljudeh,« je zatrijevala odlična tragedijna, ki se ji vidi že v vsem njenem nastopu, da pozna širni svet in da je od njega mnogo pridobila. Sedaj se ji je ta želja prvič izpolnila. Trdno pa upamo, da ne zadnjk.

Madame Sans Gene

(K predstavi v ljubljanski dram.)

»Madame sans gene« je očitovno najljubša vloga gospe Danilove, čije narural je gotovo kakor ustvarjen za interpretacijo tega zdravega, v svoji naravnosti za svojo okolico skoro malo groviteskega tipa. Gospa Danilova je nastopala v tej vlogi že v Trstu in drugod in povsod je žela enoglasno hvalo. Tudi v nedeljo se ji je videlo veselje do vloge, katere zahteve so kakor preračunjene na svežo robotost njenega glasu, njene večših skoro mojske kretnje — skratka — ena izmed najšrečnejših dramatičnih kreacij v tej sezoni.

G. Putjata je ustvaril Napoleona. Imel je prav dovršeno masko in se je gotovo povsem poglobil v poze na portretih iz tiste dobe ter naštudiral silno verjeten tip. Jezik, seve, to je zlo. Prepričan sem, da bi bil Napoleon igralsko še sijajnejši, če bi ga bil igral Putjata v ruščini, zakaj potem bi bil lahko vso svojo pozornost osredotočil v igro.

Režija — tudi G. Putjata — je bila eksaktna, kakor pri vseh komedijah, katere naštudira G. Putjata in katere ga vsele. Inscenacija in pohištvo — čisto prav, da so polazali pažnio tudi na po-

hištvo! — vse je bilo v najlepšem redu. G. Putjata je dobil po predstavi v dar lep, velik venec in zaslužil je to pozornost.

Tudi ostale vloge so bile dobro in srečno zasledene. G. Gregorin je bil vlogi seržant-maršala dostojen interpret, G. Kralj izvrsten, gg. Šubelj, Ginter, Gaberšček vsi so imeli vloge, v katerih so se mogli izkazati. G. Putjata se je tudi v tem oziru izkazal za prvovrstnega režiserja.

Ta komedija bo gledališče gotovo vedno napolnila. Baje bodo v njej gostovali člani naše drame, vsaj kakor se govori, tudi v Pragi.

Drama.

Četrtek, 18. maja: »Marija Stuart«, gostovanje G. Marije Vere, tragedije iz Beograda. Izv.

Petek, 19. maja: »Otok in Struga«. Dijska predstava. Začetek ob 3. uri popoldne. Izv.

Sobota, 20. maja: »Madame Sans Gene« Izv.

Opera.

Četrtek, 18. maja: »Lakmé«. Začetek polletnega abonmana. E.

Petek, 19. maja: »Lakmé«. D.

Sobota, 20. maja: »Lakmé«. D.

Nedelja, 21. maja: »Luiza«. Izv.

Domače vesti

* **Kritično stanje princezinje Elizabete.** Včeraj dopoldne je došla v Beograd vest, da je zdravstveno stanje soproge grškega prestolonaslednika, princezinje Elizabete, jako kritično. Kraljica Marija in kralj Ferdinand še nista prispela v Atene.

* **Nov vojni red na železnih stoji v veljavo s 1. junijem.** Posebno važne spremembe so na koroški progi, kjer se uvedejo zopet brzovlaki iz Madžarske na južno Tirolsko. Iz Maribora proti Tirolski bo vozil brzovlak ob 2-30 ponoči ter se bo vračal ob 3-10 zjutraj. Brzovlaki bodo postajali na našem ozemlju le v Mariboru, v Dravogradu in Prevaljah. Budimpeštanski vlak bo vozil iz Maribora ob 4. uri proti Kaniži, postajal pa bo le v Ptuj, Ormožu, v Čakovci in Kotoribi.

* **Črnogorski princ — komunist.** Gjorgje Petrović, sin pokojnega črnogorskega kralja Nikole, znan že po prejšnjem svojem slobodomizmu, je šel med komuniste. Ali iz prepričanja, ali iz jeze, je težko ugotoviti. Njegovo pismo, poslano jugoslovanskemu komunističnemu prvaku na Dunaju, Matuzoviću, v katerem se mu stavlja na razpolago, je zaplenila naša policija pri komunističnem agitatorju Stefanu v Murski Soboti.

* **Izpremembe v državni službi.** Premaščeni so: okrajni komisar Mihael Zavadlal od okrajnega glavarstva v Črnomlju k okrajnemu glavarstvu v Ptuj; provizorni vladni koncipist dr. Mirko Potočnik od okrajnega glavarstva v Ptuj k okrajnemu glavarstvu v Črnomlju; provizorni vladni koncipist Adolf Moric od okrajnega glavarstva v Slovenjgradcu k oddelku za notranje zadeve v Ljubljani; konceptni praktikant Leopold Eiletz od oddelka za notranje zadeve v Ljubljani k okrajnemu glavarstvu v Slovenjgradcu; kancelist Božidar Budin od okrajnega glavarstva v Murski Soboti k okrajnemu glavarstvu v Logatcu; kancelist Josip Zadnikar od okrajnega glavarstva v Novem mestu k okrajnega glavarstva v Ptuj; okrajni upravitelj za Slovenijo, oddelku za notranje zadeve v Ljubljani. — Dr. Rafael Dolinšek, primarij obče javne bolnice v Ptuj, je podal ostavko na državno službo.

* **Poročilo se je gosp. Mirko Feldin, trgovec v Ljubljani** z gđ. Minko Ažnol. Obilo sreče!

* **Smrtna kosa.** V Ljubljani sta umrla knjigovodja tvornice detnikov L. Mikuš, Vekoslav Vidic in ga. Ana Kunc, na Sehi pri Ljubljani bivši gostilničar Frane Aman, na Rečici ob Paki restavrativ in posestnik Anton Steblovnik, ki je padel tako nesrečno z voza, da je bil v nekaj minutah mrtev. Blag jim spomin!

* **Poštni čekovni zavod v Ljubljani.** «Slovene» in «Jugoslavija» sta pred par dnevi objavila alarmantni notici, da je ogrožen obet tega zavoda in da že po 25. majem ne bo mogel več redno posloovati, ker bodo vsi pomožni nastavitelji zapustili službo. Informirali smo se na merodajnem mestu in izvedeli, da sta poročila obeh listov tendenciozno pretirani in da o kakem zastoju v zavodnem poslovanju ne more biti govora. Res so mnogi pisarniški pomočniki z rokom 25. maja odpovedali službo, a so sedaj svoje odgovore že zopet preklicali, ker so se uverili, da sta ukrenila ravnateljstvo in ministrstvo že vse, da se tudi njim priznajo draginske doklade v isti izmeri kakor ostalim državnim uslužbencem. S sigurnostjo se sme pričakovati, da bodo njihove upravičene zahteve v najkrajšem času povoljno rešene. Za hitro in povoljno rešitev se je pri centralnih uradih energično zavzel tudi g. finančni delegat dr. Šavnik, poleg njega pa je podželo vse potrebne korake tudi vodstvo JDS.

* **Jugoslovanska zavarovalna banka «Slavija».** V prostorih Ljubljanske kreditne banke se vrši dne 26. maja ustanovni občni zbor «Slavije», jugoslovanske zavarovalne banke v Ljubljani. Zbor bo sklepal o ustanovitvi družbenih pravil ter volji prvi upravni svet.

* **Iz laškega okraja nam pišejo:** Po časniških vesteh so vložili nekateri SKS poslanci iz Stažerske nov predlog glede delitve Slovenije, po katerem naj bi bile meje oblasti identične z onimi bivše Stažerske in Kranjske, razen male korekture v kaniškem kotu. Najsi izvirata misel iz nesebičnih ali pa iz strankarskih interesov, pravilna in utemeljena ni. Če mu siliti naš okraj in Posavje pod Maribor, ko vendar ne spadamo tja niti gošpodarsko niti geografsko. Kolikor vemo, so se vršile konference in razgovori med zastopniki vseh tej okrajev in so se vsi strinjali s tem, da pridemo pod ljubljansko oblast, ker je to v interesu prebivalstva in uprave. Pustite nas vendar tja, kamor si želimo!

* **Koroški večer v ljubljanskem Narodnem domu** v soboto, je bil dobro obiskan in je potekel jako živahno. Večer je otvoril predsednik «Gospodarskega Zvona» g. dr. Oblak z navdušeno sprejetim govorom, v katerem se je spominjal naroda invalida, ki sta mu odsekanj roki in nogi, ki je izgubil solnčno Primorje in svojo pravljico — tužni Korotan. Spominjal se je v toplih besedah trpljenja zaslužnih bratov v Italiji in Avstriji in pozival na vztrajno delo vse dotlej, da zasije solnce svobode tudi njim. Navdušeno ploskanje je sledilo izvajanjem dr. Oblakovim, nakar so sledile pevske točke odseka gospod.

prednega društva za št. Jakobski okraj in tamburaške zbor «Bratstva» — vse krasno izvajane in na splošno zadovoljnost. Nato se je predstavljala Murnikova burka «Napoleonov samovar» z velikim uspehom. Burka je polna situacijskega humora in so izborni rešili svoje vloge g. Cesar, gđ. Petričeva, Kit, Bučar, Markič, Hamova in Podrebršek. G. Markič nam je deklamiral krasno Zupančičovo «Dumo». Na koncu so se mladi pari še nekoliko zavrteli. Skratka, «Koroški večer» je vsaj v moralnem oziru prav lepo uspel, če že ne toliko v materialnem.

* **Gasilski tabor v Rogški Slatini.** Gasilno in reševalno društvo v Rogški Slatini obhaja letos 40letnico svojega obstoja in jo proslavi dne 18. junija z gasilskim taborom, za katerega so v teku velike priprave. Slavnosti se udeležijo v velikem številu tudi Hrvatje in deputacije srbskih gasilcev.

* **Čestitke Nj. Velikanstvu kralju,** vro ukusne in umjetniški opremljene, dovršene su. Da što širi slojevi naroda mogu sudjelovati u ovom lijepom daru naroda kralju, molimo sve one, koji hoće sudjelovati u sabiranju potpisa na čestitke, da se smjesta prijave, jer uredjivačima albuma i čestitaka, radi skromnih sredstava nije moguće poslati povjerenike u sve krajeve države. Narodično apeliramo na narodnu inteligenciju u pokrajinama. Čestitke štampane su latinicom, ćirilicom i slovenački. Same čestitke ne prodaju se, jer se troškovi namiruju dobrotvornim prinosima. Na jednoj čestitci može se potpisati 15 do 20 osoba. Sve upute šalju se uz čestitke. Veći broj čestitaka šalje se samo povjerenicima. Ograničen broj ili pojedince šalju se na zahtjev, a uz naplatu poštarine (za prep. poštansku pošiljku). Obratite se na slijedeće adrese: «Jugoslavenski Kompas», Zagreb, i Vereš i drugovi, Zagreb.

* **Za Kromarjevo rodbino.** Narodnega mučenika Ivana Kromarja se je spominjalo tudi Kolo jugoslovanskih sester in dovolilo dvema srotama mesečno podporo v znesku 480 kron, katero podporo bo izplačevalo Kolo jugoslovanskih sester v Ljubljani vsak mesec.

* **Se nekaj o hrastniških adventistih.** Preteklo nedeljo se je zbrala v Ojstrem, v hiši nekdanje Vidičeve gostilne, pešična adventistov, ki je hotela opraviti zadušnico po pokojni Mariji Zrebelj. V prvi vrsti so korakali glavni duhovni, nek delavec iz Hrastnika, potem duhovnik iz Trbovelj in pastor češkokobratske vere iz Ljubljane, za njimi pa je nosilo šest vernikov prazno nosilnico za rakev. Vso pot so prepevali «Sveto noč» in «Slava Bogu na visavah», se klanjali in tolkli po prsih. Ko so prispeli v gostilno, se je obred nadaljeval. Toda, komaj so začeli v sobi popevati, je vdrlo v gostilno okoli 50 rudarjev, ki so adventiste razkropili na vse strani. Kdor se je le kolikaj obotavljal, so ga rudarji pošteno oklofotali. Tako je obred nepričakovano hitro minul. Ko je hrastniški župnik zvedel o žalostni usodi žene rudarja Zrebelje, je vzel s seboj nekoga starega, treznega moža in se podal z njim k Zrebeljki. Ob njeni postelji pa je že sedel novi adventistični propovednik. Hrastniški župnik ji je prigovarjal, naj se spove, a Zrebeljka o tem ni hotela ničesar vedeti, češ da je prestopila k adventistom. Župnik se je moral, ne da bi kaj opravil, vrniti domov, nesrečno Zrebeljko pa so nato naložili na voz in jo odpeljali v ljubljansko bolnico, kjer je potem, kakor smo že poročali, umrla za težkimi opeklinami.

* **Izvoščki na glavnem kolodvoru.** Ker k vlakom, ki prihajajo med 1. do 8. uro zjutraj na ljubljanski glavni kolodvor, ne prihajajo izvoščki, dasi prihaja v tem času deset vlakov, je policijsko ravnateljstvo odredilo, da bodo tudi v tem času prihajali izvoščki k osebnim vlakom na glavni kolodvor.

* **Nepodkupljiv vojak.** K vojaku, ki je na ljubljanskem polju stražil topeve, je prišel te dni hlapec Jože Oblak, ki je vojak na straži ponujal 40 kron, če mu dovoli, da sme pri skladišču pobirati med in druge kovinske odpadke. Vojak je vzel denar ter ustretil v zrak, nakar je prišel poveljnik straže, ki je Oblaka odpeljal na komando mesta. Zaradi podkupovanja so Oblaka izročili sodišču.

* **V meznem gibanju** so v Mariboru poleg čevljarskih pomočnikov tudi delavci tvornice «Kovina» na Tesnem, delavci brusilnice kamnov Swaty in uslužbenci vinskih veletrgovcev po kletih.

* **Nesreča pri prvem obhajilu.** Včeraj dopoldne se je v frančiškanski cerkvi v Mariboru zgodila pri prvem obhajilu IV. letnika dekliške ljudske šole mala nesreča. Deklice so prišle, po stari navadi, z gorečimi svečami v cerkev. Eni izmed njih se je vnel pajčolan in je plamen kmalu objel tudi njene lase. K sreči so navzoči ogenj takoj zadušili in se deklici ni zgodilo nič hudega. Zgubila je le nekaj las.

* **Nova vrsta tatvin** se je udomačila v Mariboru. Včeraj je šla neka 12letna deklica k peku po kruh. Na povratku domov jo je naprosila neka ženska, naj bi šla z njo v bližnjo gostilno po časopis in ji je obljubila zato en dinar. Deklica je v resnici izročila ženski košaro s kruhom in šla po časopis, ko pa se je vrnila, ni bilo več ne ženske ne košare. Taki slučaji so se že ponovno pripetili v Mariboru.

* **Avtomobilska nesreča.** Pri Trojanah je zadela te dni avtomobil, ki vozi med Ljubljano in Celjem, ob dvoprežni voz

posestnika Grobarja iz St. Gotarda. Avto je obema konjema polomil noge; pa tudi avto je bil precej poškodovan. Škoda znaša kaže 150.000 kron.

* **Zaradi razlajenja Velikanstva** je bil pred mariborskim okrožnim sodiščem obojen v tajni razpravi 24letni rudar Ivan Metelko na leto dni zapor.

* **Izdaten blagoslov.** V srbskem selu Drenovcu je žena kmeta Mitra Malešića, Stanislava te dni porodila tri fantke, ki so vsi čvrsti in zdravi.

* **Zaplenjeni mrliči.** V Budimpešti se je v zadnjem času razvila posebna vrsta trgovina — trgovina z mrliči. Sluge takojšnjega anatomskega zavoda so zasačili na tem, da so eksportirali mrliče in okostnjake. Prodajali so mrliče medicinskim fakultetam na Dunaju, v Jeni, Kodanju in Stockholm po 50 do 60 tisoč kron komad. Policija je zaplenila šest zabojev takega «blaga», ki je že bilo pripravljeno za izvoz.

* **Prašič odgriznil gospodarju — nos.** Seljak Rudolf Draženović iz Odr pri Sisku je prišel prošlo nedeljo pijan domov ter se vlegel na slamo v svinjskem hlevu. Pijancu je prašič, ki se je nahajal v hlevu, odgriznil nos in obe ustnice. Draženović se prepeljal v bolnico v Sisku, kjer je naslednji dan umrl.

* **Nesrečna avtomobilska vožnja.** Čuper Ivan, Mohorič Franc in Josip Gotnar so se s 15 drugimi delavci peljali na Dolenčevem avtomobilu na delo proti Sv. Katarini nad Trličem. Ko so vozili navzdol, je naenkrat odpovedala zavora pri avtomobilu. Da ne bi nastala nesreča, je šofer krenil proti obcestnemu jarku, kamor je avto priletel s tako silo, da se je prevrnil. Josip Gotnar si je zlomil pri tej priliki hrbtenico, Franc Mohorič desno nogo in se potolkel tudi po glavi, Čuper Ivan si je zlomil desno roko, ostali pa so odšli z malimi praskami. Nepoškodovani delavci so takoj popravili avtomobil, naložili svoje stvari na voz in jih odpeljali v bolnico.

* **Mož pobil ženo z lopato na tla.** V Zalokarjevi ulici št. 7 v Ljubljani imata okoli 50 let stara zakonska Valentin in Helena Pivk malo hišo in vrt, od katerega se preživljata. Odkar je prišel mož od vojakov, se nista več dobro razumela, zlasti ker ga niso hoteli več za cerkovnika v cerkvi Sv. Petra, kar je on bil prej, predno je odšel k vojakom. Živela sta odsej samo od vrta in je žena nosila na trg povrtnino. Žena je nekoliko preveč skopka, dočim ga mož rad potegne. Včeraj pred dvanaestjo uro je dospela žena s trga in je mož zahteval od nje kosilo. Žena pa se je obrnila in šla sadit na vrt georgine. Mož, ki je bil pijan, je šel za njo na vrt, kjer se je z njo sporekel, ji vzel lopato in udaril z njo ženo vzdaj po glavi. Pivkovo je takoj obšla kri in se je zgrudila nezavestna na tla. Glede daleci, ki so videli ta prizor, so mislili sprva, da je žena mrtva. Pek. g. Cizej, ki je bil tačas v svojem vrtu, ki je poleg Pivkovega, je priskočil takoj k ženi, jo umil s hladno vodo, nakar je prišla žena zopet k zavesti. Njena rana ni nevarna. Poslali so takoj po rešilni voz, ki je je prepeljal v bolnico, odkoder pa se je mogla zvečer zopet vrniti domov.

* **Dva sovražna mejaša.** Pod tem naslovom smo prinesli pred par tedni poročilo o nekem dogodku, ki se je zgodil v Dobu pri Domžalah. Od enega izmed prizadetih smo prejeli sedaj bolj jasno, iz katerega posnemamo sledeče: «Vše poročilo temelji očitno na mistifikaciji, ker so se dogodki odigrali bistveno drugače, kakor navajate vi. Ono trnjevo mejo, o kateri je govorila v poročilu, sem jaz posekal že cela dva meseca pred dogodkom in ne šele isti dan. Trnje sem zložil na mestu, kjer je rastlo. 8. aprila je moj sosed Smolnikar razmetel trnje na moj vrt. Moj brat Franc je spravil trnje nazaj na staro mesto. To se je zgodilo dvakrat zaporedoma. V tretje sem šel sam trnje pobrat in sem ga v razburjenosti pometal par korakov na Smolnikarjev vrt. Na to je moj sosed menda čakal, ker je priletel v tem nad mene s sekuro in me napadel. Komaj sem se mu umaknil, da me ni zadela. Da bi se ubranil, sem pobral v bližini ležoč kol in z njim odbijal sosedove napade. Ranil ga pri tem nisem, saj je šel v bolnico šele šest dni pozneje in se peljal tja in nazaj s kolesom. Tudi je ostal v bolnici samo do prve vezite, nakar je moral oditi. Leopold Miš, Gorjuše št. 3.

DRŽAVNA RAZREDNA LOTERIJA

Pri nadaljnjem zrebanju so bile v petem razredu tretjega kola državne razredne loterie dne 13. maja z večjim dobitkom izžrebane naslednje srečke: Št. 2496 z dobitkom 4000 Din, št. 3963 1000 Din, št. 6343 1000 Din, št. 7781 2000 Din, št. 8097 1000 Din, št. 16.126 1000 Din, št. 17.719 4000 Din, št. 21.328 2000 Din, št. 22.391 1000 Din, št. 26.427 1000 Din, št. 29.680 4000 Din, št. 33.704 10.000 Din, št. 34.074 2000 Din, št. 40.534 2000 Din, št. 44.170 2000 Din, št. 46.206 6000 Din, št. 48.155 4000 Din, št. 48.516 1000 Din, št. 48.981 2000 Din, št. 54.415 1000 Din, št. 54.798 4000 Din, št. 56.805 1000 Din, št. 61.607 1000 Din, št. 62.291 1000 Din, št. 62.899 4000 Din, št. 62.199 10.000 Din, št. 64.255 4000 Din, št. 66.100 4000 Din, št. 66.544 1000 Din, št. 66.774 2000 Din, št. 69.280 1000 Din, št. 70.660 6000 Din, št. 73.078 2000 Din, št. 73.984 1000 Din, št. 81.499 1000 Din, št. 82.293 2000 Din, št. 84.528 20.000 Din, št. 89.432 2000 Din, št. 89.525 1000 Din, št. 93.390 2000 Din, št. 94.099 2000 Din, št. 95.517 1000 Din, št. 99.664 4000 Din.

Gospodarsivo

ZUNANJE POSOJLO IN VALUTA.

Glavno bogastvo Jugoslavije leži še zakopano. Za dvignjenje teh zakladov pa je potreben denar in pa urejen promet, za katerega je zopet potreben denar. Ker sami nimamo denarja, je gotovo vsak državi dobro želeč človek pozdravil vest o ponudbi posojila s strani neke ameriške finančne skupine. Naša vlada se je začela s to skupino takoj pogajati. Od takrat je poteklo že več tednov, toda posojilo se še ni zaključilo, ker so medtem prispale nove ameriške ponudbe, katere je bilo treba proučiti, če niso mogoče povoljnejše od prve. Kakšni so pogoji teh ponudb, se žalibog ne da nič točnega razbrati iz raznih časopisnih vesti, ki si nasprotujejo. Ve se le, da se glasijo na 100 milijonov dolarjev.

Ze takoj v prvih dneh, ko se je razglasila vest o ponudbi posojila, je poskočil dinar. Deviza Zagreb se je hitro dvignila v Curihu od 1.55 na 2.0 in se je doslej vzdržala med rahlim valovanjem na okoli 1.90. Če se bodo pogajanja o posojilu še zavlekla, bo začelo narasčati nezaupanje, in zgodi se lahko, da pridemo v Curihu nazaj na 1.50.

Zadnje vesti sicer pravijo, da se bo posojilo ameriške skupine Bleer vsak čas zaključilo in podpisalo in da se ne bo vzela nobena nova ponudba več v pretres, ker bi se s tem pogajanja preveč zavlekla in bi tako nikoli ne prišli do posojila. Tako povoljni, kot bi sami želeli, pač pogoji za posojilo ne bodo. Ker so pogajanja trajala tako dolgo, smemo upati, da je vlada vse storila, da bodo pogoji čim lažji. O tem, da nam je posojilo krvavo potrebno si je na jasnem vsakdo. Z lastnimi sredstvi si ne moremo urediti prometa, ne zboljšati valute itd.

Čim je posojilo zaključeno, je glavna naloga vlade, da se posojilo res produktivno uporabi v interesu našega gospodarstva. Precejšen del se ima uporabiti za zboljšanje dinarja. Neka vest pravi, da se namerava šest milijonov dolarjev uporabiti za zboljšanje dinarja na domačih borzah. To brezdvomno ne more imeti pravega uspeha in bi pomenilo le vreti 6 milijonov v žrelo špekulaciji v škodo države, če bi se prodajale dolarske devize po nižjem, nego po tržnem kurzu. Gotovo bi bilo boljše, da se uporabi ta vsota na tujih borzah, kjer bi se kupovale domače devize in novčanice. Tudi ta način zboljšanja valute seveda ne more imeti trajnega uspeha, če se ostali del posojila ne uporabi racionalno za zboljšanje našega gospodarstva, predvsem za ureditev prometa, ki je naša glavna rak-rana.

Z zboljšanjem našega narodnega gospodarstva se bo zboljšala naša trgovinska bilanca, katere pasivnost se je od prvega leta po obstoju Jugoslavije stalno manjšala. Od tega posojila pričakujemo torej zelo mnogo, saj pa je tudi vsota 10 milijonov dolarjev za naše razmere tako ogromna, da lahko pričakujemo od nje mnogo koristi, ako se bo pametno uporabila.

TRŽNA POROČILA.

Novi Sad, 16. maja. (Produktna borza.) Pšenica baška odnosno sremska (78 kg z 2 odst. primesi), ponudba po 380 dinarjev; oves baški odnosno sremski, ponudba po 290; koruza ab Novi Sad zaključena po 275; moka št. 0, ponudba po 537.50; svinjska mast, baška postaja, netto, ponudba po 2100 dinarjev.

— **Izvoz konj.** Gospodarsko-finančni komite je svoječasno rešil, da se dovoli izvoz 10.000 lahkih konj preko carinarne Bežanin. Ker se ta kontingent ni mogel izvoziti izključno preko te carinarne, je poljedelski minister odredil, da se more izvoziti 5000 konj preko carinarne Gjevgjellja 1000, Bitolj 100, Bakar 500, Gornja Radgona 300, Maribor 1000, Rakek 1000, Gruž 500, Jesenice 300 komadov.

— **Ponarejeni dolarji v Novem Sadu.** V Novem Sadu so izsledili več komadov ponarejenih 100dolarskih bankovcev. Ponarejeni so na ta način, da sta bankovcem po 1 dolar dodani dve ničli. Prodajalec ponarejenih dolarjev je aretiran.

— **Dobava mesa.** Dne 22. maja se bo sklenila pri Komandah mesta v Ptuj in Slovenski Bistrici pismena neposredna pogodba za dobavo mesa za potrebo teh dveh garnizij za mesec junij 1922. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled.

— **Knjiga o kukuruzu.** V nakladi Cirilo-Metodske knjigarne je izšla knjiga gospodarskega nadzornika K. Popovića: O kukuruzu. Knjiga bo dobrodošla poljedelcem, ker jih uvaja v racionalno sejanje koruze in v ravnanje s koruzo, da čimnajbolj obrodi. Knjiga je pisana strokovnjsko in stane 32 K, s pošto 4 K več. Naroča se na: Cirilo-Metodska knjigara, Zagreb, Preradovićev trg 4.

— **Izvoz lesa iz Avstrije v letu 1921.** je znašal 42.683 vagonov. Od tega je šlo 25.840 vagonov v Italijo, 8315 vagonov v Madžarsko in 7151 vagonov v Nemčijo odnosno v tranzitu skozi Nemčijo. Uvoz je v istem času znašal 6638 vagonov; od tega 4614 vagonov lesa za kurjavo iz Češkoslovaške. Ostalo je bilo uročeno iz Madžarske in Jugoslavije.

— **Katalog razstavljalec IV. praškega vzorčnega velikega sejma** je izšel ter stane 20 dinarjev. Naroča se pri uradni zastopniku, anončni in reklamni družbi Aloma Company, Ljubljana, Kon-

gresni trg 3. Katalog obsega seznam razstavljalec po alfabetu, strokah in skupinah, dalje seznam inseratov ter raznovrstna navodila. Zastopanih je preko 2700 blagovnih strok, ki vsebujejo vse, kar more jugoslovanski trgovec potrebovati. Srbohrvatski ključ k blagovnemu seznamu tega kataloga se dobi za ceno 5 dinarjev. Kdor potrebuje prvovrstnih naslovov za trgovske zveze iz Češkoslovaške, dobi iste v imenovanem katalogu.

— **Češkoslovaški kapital in naši rudniki.** Praška trgovinska in industrijska zbornica opozarja češkoslovaške industrijalce na možnost kapitalističnega in tehničnega sodelovanja pri eksploataciji naših rudnikov. Zlasti opozarja na rudnike bakra in svine v Stari Srbiji.

— **Oddaja pleskanja (ličenja) železnih mostov pri Karlovcu.** Gradjevinška sekcija v Ogulinu razpisuje na dan 1. junija ob 10. uri dopoldne v svoji pisarni pismeno licitacijo glede oddaje pleskanja (ličenja) železnih mostov na deželni cesti pri Karlovcu. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled.

— **Madžarske tekstilne carine.** Iz Budimpešte poročajo z dne 11. maja: Tekom posvetovanj o novi carinski tarifi so izjavili budimpeštanski tekstilni trgovci, da se ne bodo več udeleževali posvetovanj, če bodo zastopniki industrije in vlade še nadalje vtrajali na visokih carinskih postavkah za tekstilno blago. Madžarski trgovci se zlasti pritožujejo nad tem, da so se določile visoke uvozne carine tudi za ono blago, ki se ne proizvaja doma.

— **Centralna zveza mlinov v Češkoslovaški.** Dne 9. maja se je vršilo v Pragi zborovanje zastopnikov vseh mlinskih organizacij, deželnih zvez in mlinskih zadrug v Češkoslovaški. Na zborovanju se je sklenilo osnovati centralno zvezo češkoslovaških mlinskih organizacij.

— **Mednarodna trgovinska konferenca.** Iz Pariza poročajo, da se bo od 31. maja do 3. junija vršila v Parizu mednarodna trgovinska konferenca, katere se bo udeležilo 22 zaveznih in prijateljskih nevturalnih držav. Konferenca se bo bavila med drugim z valuto, carino, krediti za izvozno trgovino itd.

— **Ruski izvoz v Nemčijo** je znašal za četka julija do konca decembra 1921 vrednost 200 milijonov mark, torej povprečno nad 30 milijonov v mesecu. V mesecih januar in februar je narasel na 35, a v marcu na 110 milijonov mark.

— **Svetovna produkcija pesnega sladkorja** za tekoče poslovno leto je cenjena od Newyorške tvrdke Willett & Gray na okrog 100.01 milijona centov proti 93.51 in 65.10 milijona centov v obeh predhodnih letih.

— **Trgovina z diamanti** ne uspeva. Kakor poročajo, se v Afriki vedno manj in manj kopljejo diamanti, ker se diamanti zelo malo kupujejo in se kopanje ne izplača. Razlog slabi kupitji je ta, da so boljševiski ruske diamante v velikih količinah prodali v Londonu in Parizu. Doslej je sovjetska Rusija prodala diamantov za nad 400 milijoni frankov.

Borza

Zagreb, devize: Berlin 24 — 24.25, Bukarešt 48 — 49, Milan 365 — 367, London 300 — 308, Newyork 68 — 69, Pariz 610 — 620, Praga 133 — 134, Svica 1275 — 1325, Dunaj 0.72 — 0.74, Budimpešta 8.90 — 9, valute: dolar 67 — 68, avstrij. krona 0.80 — 0.83, češke krona 132, napoleoni 225, marke 26 — 27, lire 358 — 360. Trg. obrtna banka 62.50 — 65, Brodska banka 82 — 83, Hrvat. eskomptna banka 185 — 185.50, Jadranska banka 360, Jugoslovanska banka 109 — 110.50, Ljub. kreditna banka 230, Slavenska banka 120 — 122.50, Prašedionna 1160 — 1170, Rečka pučka banka 113.50 — 116, Srpska banka 177.50 — 177.75, Eksploatacija drva 137 — 140, Narod. šumska industrija 132 — 134, Našička industrija drva 117.50 — 120, Gutman 320 — 340, Slavonija 130 — 133, Union 700 — 720, Ljub. strojne tovarne 205, Trbov. premog. družba 260 — 270.

Beograd, devize: Berlin 24.25, Budimpešta 9, Rim 360, London 297, Pariz 607, Praga 132.25 — 132.50, Curih 1300, Dunaj 0.73 — 0.74.

Dunajska borza včeraj ni poslovala. Praga, devize: Berlin 18.17 — 18.57, Curih 998 — 1002, Milan 274.50 — 276.50, Pariz 476 — 478, London 231.37 — 233.37, Newyork 51.90 — 52.50, Beograd 75.25 — 76.25, Sofija 38.05 — 38.85, Dunaj 0.435 — 0.63, Varšava 1.195 — 1.395, Budimpešta 6.50 — 6.90, valute: marke 18.175 — 18.575, švic. franki 993 — 997, lire 271.50 — 272.50, franc. franki 473 — 474, funti 230.

Curih, devize: Berlin 1.82, Newyork 5.225, London 23.23, Pariz 47.60, Milan 27.47, Praga 10, Budimpešta 0.68, Zagreb 1.90, Varšava 0.13, Dunaj 0.055.

Berlin, devize: Rim 1523.05 — 1526.95, London 1287.35 — 1290.65, Newyork 288.88 — 289.62, Pariz 2636.70 — 2643.20, Svica 5548.05 — 5601.95, Dunaj 2.93 — 2.97, Praga 551.80 — 553.20, Budimpešta 36.75 — 36.85, Bukarešt 200, Zagreb 416, Sofija 202.70 — 213.30.

Odgovorni urednik Fr. Brozović. Lastnik in izlajatelj Konzorcij «Jutra».

Hči papeža — Lukrecija Borgia (Dalje.)

«Slep!» žalostno klikne Peter de Aranda. «To dete, ki je postajalo vsako leto lepše, ni moglo videti solnca in svetlobe, ne zvezd, ne lepote sveta. Vsak trenutek svoje prostosti sem posvetil temu detetu. Vzgojil sem jo kakor majhno princeso, obdajal jo s sijajem in udobnostjo. Sedaj pa je ne morem ubraniti pred strašno nevarnostjo, ki je prej. Našel se je človek, ki v svojem pohlepu požel tudi to slepo dekletce. Ta človek pa je tako močan, da mu ne morem braniti. Ne vprašaj me za njegovo ime. Sliši se na sprgovski njegov imeni, kliče vraga in vrag se čisto naglo prikaže. To je Borgia. To ime ti pove vse.»

Truden nasmešek zaigra okrog ustn starega Abrahama. «Pred onim torej trepetaj, kateremu služijo? Nisi li posvetil vse svoje življenje Borgia, in veš ko življenje? Kako Borgia čuje Borgia svoje zveste?»

«Rotim te, brate, ne izgovarjaj tega imena! Dovolj je... že itak sem povedal preveč. Silvija ne more delj ostati v moji hiši. Kriti jo moram pred pogledom onega človeka, ki samo preži na ubogo dete, da je kakor jastreba ugrabi in odvede v svoje

zločinsko gnezdo. In kam naj jo skrijem? Kje je Silvija bolj varna, ko v tej tvoji revni koči? Drugih prijateljev nimam.» nadaljuje trpko papežev kastelan. «Vsi oni, ki mi pravijo, da so moji prijatelji, so sami lopovi, samopasneži, ki so mi prijatelji, ker potrebujejo moj vpliv in mojih intervencij na višjem mestu. V nočeh brez spanja se mi je utrdila misel, da moram najti pribežališče in zavetje za svoje dete le pri tebi, brate. Vzemi jo, skrij jo, ali pa je izgubljena.»

Stari Abraham iztegne roke v obrambo.

«Tvoje seme je proketo, Peter de Aranda,» pravi mu s svečanim vzvišenim glasom. «Kar je bog naših očel, ki si ga ti kruto razžalil, namenil tebi in tvojim potomcem, se bo izpolnilo, in ni je moči, ki bi mogla preprečiti, da se uresniči volja Večnega. Srce mi sicer krvavi, kadar mislim na jedno, slepo dete, toda jaz imam vnukinjo, ki sem jo doslej obvaroval čisto in nedolžno pred vseni opasnostmi. Ali misliš, da oni zlohotnež, ki preži na tvojo vnukinjo, ne bo prej ali slej tudi našel poti do moje krljbe? Pes voja za sledom svoje žrtve. Ali naj pustim, da pride ta pes po svoj dvojni plen, naenkrat ali zapored?»

Papežev kastelan je obstal ves zlomljen. Na ta upravičeni odgovor svojega brata ni pomislil.

«Vendar pa ne pojdeš od mene brez tolažbe,» odgovori mu Abraham. «V Napolju živi rabi Eleazar, mož, ki ga vsakdo gleda z začudenjem in spoštovanjem. On je moj najboljši prijatelj. Takoj jutri mu odpošljem pismo. Najdi izgovor, podaj se na pot in povedi k njemu slepo Silvijo. Vzel jo bo v svojo hišo in varoval, kakor punčico svojega očesa. Tam bo varna pred jastrebovimi kremplji.»

Hvaležno hoče Peter de Aranda objeti in poljubiti starca, ki ga pa nevoljno oddalji od sebe. «Pusti to, Maran,» mu pravi. «Ne zahtevam tvoje zahvale. Kar storim, storim zaradi sirote dekleta. Pojdi sedaj. Kasno je, in nočem, da te solnce najde na pragu moje koče. V mestu Borgiajev je danes tudi solnce špijnih bogatih padskih pristašev, močnih in krutih, ki porablja vsako priliko, da se nad nami znosijo.»

«Niti roke mi ne daš, Abraham, brat moj?» pravi Peter globoko dirjen. «Potem se vržem pred tvoje noge in jih hočem poljubiti. Hvala ti, plemeniti, dobi brat, da mi hočeš rešiti dete. Niti ne slutiš, kako drhtim, vsak dan bolj v bojazni, da bi Silvija padla temu lopovu v kremplje. Ostani mi zdrav, brat Abraham, in bog tvojih očetov naj te ščiti. Mene pa se spominjaj s sočutjem, ker sem nesrečen bednik.»

Peter de Aranda je res pokleknil

pri teh besedah pred bratove noge in jih hotel poljubiti, toda stari mu je usel za mizo in se obrnil. Peter nato odide tiho, sklonjeno. V predsobi pa najde Silvijo v naročju Naomine.

«Hvala ti, hčerka Izraelova,» pravi Naomi in jo blagoslovi. «Hvala ti, da si bila kakor sestra moji dragi hčerki. Jutri zvečer jo že odvedem iz tega mesta na jug, med palme, k solncu. Požuriva se!»

Naomi odpre vrata in papežev kastelan izstopi ter se s slepo hčerko poda proti domu. Polagoma, oprezno korakata po poti, z mesečino obsijani, proti domu.

VI. poglavje.

Ves ta čas, ko se je nahajal Peter de Aranda v koči starega Zida, sta kakšnih dvesto korakov od nje prežala dva možakarja in neprestano opazovala vhodna vrata te koče. Prežala sta izza ostankov neke stare ladjice, ki je trohnela ob obali. Prvi te dvojice je bil kardinal Cezar Borgia, drugi pa pomagaj njegovih zločinov. Ta možakar je bil srednjega stasa. Na širokih plečih je sedela glava z rdečo grivo in iz kozavega lica so mu sijale živalske oči. Ta rdečelasi bandit se je zval za Micheletta in je bil pravzaprav Cezarjev krvnik. Njegova zvestoba se ni nikdar menjala, vedno je sledil svojem gospodaru kakor pes. Ze večkrat mu je bil rešil tudi življenje. To pa seveda Ce-

zarju ni branilo, da ne bi bil od časa do časa postopal s tem svojim vdanim psom prav grdo, toda rdečelasi Sicilijanec se ni nikdar protivil. Micheletto je bil že sedem let v Cezarjevi službi, toda še vedno je obdržal svojo prejšnjo nošo. Oblačil se je kakor sicilski ribič, strajco je imel iz grobe platna s širokimi robovi, prepasano s širokim, rdečim pasom. Na nogah je nosil škornje, na glavi pa neko koničasto kapo. Izgledal je kakor kakšen bandit in nikdo ne bi slutil, da se nahaja ta mož v službi odlične rodbine.

«He, Micheletto,» pravi sedaj Cezar svojemu krvniku, «ali si pa tudi svoje stvari gotov?»

«Seveda sam, eminence!»

«Ali si ga spoznal?»

«Kakor poznam svojo roko. Bil je Peter de Aranda.»

Cezar se zamisli. «Kaj neki dela kastelan v tej hiši, pri starem Abrahamu? Sicer vem že dolgo, da je kastelan mojega očeta krščen žid, Maran, in da je prej pripadal med prave pravoverne žide, ali veejedno se mi zdi čudno, da bi še sedaj zahajal k njim in imel tajne zveze z njimi! Se bolj pa mi je čudno, da je privedel seboj malo Silvijo, to prekrasno devico, na katero sem že vrgel svoje oko. Sicer pa, naj bo kakor hoče, ugrabit ni bila bolja prilika, da mu ugrabim to pičico.»

Objave

* Organizacija jugoslovenskih nacionalistov pozivlja vse že prijavljene članke, kakor tudi vse, ki želijo vstopiti v organizacijo, da se čim prej prijavijo v pisarni (hotel «Soča», št. 1. stara hiša). Uradne ure od pol 12. — pol 13. in od 15. — 18. — Odbor ORJUNA.

* Solško gledališče v Krškem. Osnovna šola in Krškem priredi dne 20., 21. in 25. maja «Trnjulčico», pravilčno igro s petjem v 5. slikah.

* Udruženje jugoslovenskih inženjerjev in arhitektov, Sekcija Ljubljana, sklicuje sestanek na petek, dne 19. maja ob 20. uri v posebni sobi «Hotela Tratnik». Vsi člani inženjerskih komor in «Glavni skupščini» se pričakuje polnoštevilno udeležbo. — Odbor.

* Osmo javno predavanje g. Zvonimira Bernota, glavnega urednika «Napreja»: «O državi». Po predavanju ima vsak pravico na vprašanje ali tudi na daljši govor, vendar ne nad 10 minut. — Petek, 19. maja 1922. Velika dvorana «Mestnega doma» v Ljubljani. Začetek točno ob 20., konec najpozneje ob 22. — Cene vstopnicam običajne. V dvorani pristop od desne strani poslopja.

* Razpisana učna mesta za inženjerje. Na Tehniški srednji šoli v Ljubljani je s pričetkom prihodnjega šolskega leta razpisanih 5 profesorskih mest za inženjerje, in sicer 2 mesti za arhitekta, 2 mesti za elektrotehnično in 1 mesto za strojno stroko. Prošnje je vložiti do 15. junija t. l. pri ravnateljstvu Tehniške srednje šole. (Glej «Uradni list» št. 39.)

* Razpisano mesto sanitetnega referenta. Pri zdravstvenem oddelku za Slovenijo v Ljubljani se razpisuje mesto sanitetnega referenta v VI. činovnem razredu. Interesente se opozarjajo na razpis v «Uradnem listu».

* «Narcisni dan» priredi kot vsako leto na binkoštno nedeljo in ponedeljek «Gospodarski Zvon» v prid koroškimi Slovincem. Opozarjamo na ta dan občinstvo in društva v Ljubljani že danes.

* V prid gladujočim bratom v Rusiji «prizori» Dramatični odsek invalidskega doma» v Ljubljani v četrtek, dne 25. maja t. l. ob 8. uri zvečer v Ljudskem domu v Ljubljani dramo v treh dejanjih «Revolucijska svatba». Vstopnice se dobe v predprodaji v trafikli ge. Sever v Selenburgovi ulici ter pri blagajni eno uro pred predstavo. Z ozirom na dobrotni namen prireditve, se p. n. občinstvo vljudo vabi za čim obilnejšo udeležbo.

* Najemniki mestnih zemljišč. Ljubljanski mestni magistrat je doglal, da nekatere stranke, katerim se je oddala zemlja za obdelavo v najem, premalo ali pa sploh nič ne gnoje. Ker se je bati, da bo ta zemlja vsled tega postala v par letih popolnoma pusta in nerodovita, pozivlja magistrat vse najemnike, da se lekom 14 dni izkažejo s potrdilom, podpisanim od dveh verodostojnih prič, pri mestnem gospodarskem uradu, da je bilo v najem oddano mestno zemljišče letos ali vsaj lanske leto pognojeno. Vsem, onim, ki se s takim potrdilom v določeni roku ne bodo izkazali, bo mestni magistrat primoran najem odpovedati.

Velika auto-delavnica in garaža JOSIP JUG

sprejema vsakovrstna popravila od najmanjših do generalnih popravil. Postrežba točna, dala z jamčena. 350

Maribor, Tržaška cesta 16.

Trgovino

z mešanim ali manufakturnim blagom v Ljubljani ali na deželi iščem, eventualno vstopim kot družabnik v kako dobro idočo podjetje. — Ponudbe pod «Priložnost» na An. zavod Drago Beseljak in drug, Ljubljana, Sodna ulica 5. 1470

„KORANIT“

zajamčeno pravi asbestni škrlj za kritje streh.

Zaloga: 1454
pri krovcu Fr. Fujanu, Ljubljana, Illova 48.

Priporočajte „JUTRO“!

Josip Kalan

Marta Kalan, roj. Lenček
poročena

Trata Škofja Loka
17. maja 1922.

Sokolske potrebščine

za člane, članice in naraščaj, kakor tudi suknjo za kroj priporočila trdka A. & E. Skabernè, Ljubljana, Mestni trg 10. 819/6

Tvrdba L. Mikuš naznanja tužno vest, da je njen velezaslužni knjigovodja, gospod

Alojzij Vidic

ki je neutrudljivo 23 let sodeloval in trdsko s svojo trgovsko nadarjenostjo krepko podpiral, danes zjutraj ob 2. uri preminul. Pokojnika ohranimo v hvaležnem in trajnem spominu.

V Ljubljani, dne 17. maja 1922.

1471

EKSPORT!

EKSPORT!

Veletrgovina haloških vin Vinko Stoklas

Sv. Andraž v Haložah, želez. postaja Ptuj
priporoča svojo bogato zalogo namiznega, kakor sortiranega vina, iz haloških in ljutomerskih gor, ki se prodaja na garantirano pristna mašna vina. Solidna dobava po ugodnih cenah. V sredini vinogradov. Cene brezkonkurenčne. 1458

Večje industrijsko podjetje v prijaznem kraju na deželi išče dva samostojna knjigovodja

ter obenem korespondenta, zmožna slovenščine, nemščine, po možnosti tudi srbohrvaščine. Za stanovanje je preskrbljeno.

Reflektira se samo na resne in dorbe moči. Plača po dogovoru. Mesto trajno.

Sprejme se tudi za to delo ev. samostojne ženske moči. Ponudbe s sliko, prepisi spriceval in referencami pošljejo se naj na upravo „Jutra“ pod šifro „200“. 1422

Mali oglasi

stenele do 20 besedi 5 Din., vsaki nadaljnji 5 besedi 1 Din. — Trgovski oglasi, dopisovanja, nepremičnine do 20 besedi 5 Din., vsaki nadaljnji 5 besedi 2 Din. — Plače se naprej. (Lahko tudi v znakah.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložena znak za odgovor.

Službe

Akad. inženir

z večletno gradbeno prakso želi službo premeniti. Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «K. R. 87». 1459

Kupim

Damsko kolo,

dobro ohranjeno, z brezhibnimi zračnimi cerami, ali brez njih, se kupi. Ponudbe z navodbo cene na upravo «Jutra» pod «Damsko kolo».

Tovarno igrač

ali manjšo tozadevno obrt se kupi. Ponudbe na upravo «Jutra», Celje. 1443

Stroj

1370

za izdelovanje zobotrebov (Zahnstoher-Maschine) se kupi. Ponudbe z navodbo cene in proizvajalne sile na upravo «Jutra», Celje.

Dopisovanje

Mladenšč 1434

naobražen, 28 let star, s stalno trgovino, se želi v svrhu ženitve seznaniti z gospodično ali vdovo z enim otrokom, trgovsko naobraženo, z nekaj kapitalom, katerega bi potem skupno obrnila v trgovski promet. Le resne ponudbe je poslati s sliko pod «Resna misel 1894» na upravo «Jutra». Tajnost zajamčena.

Nepremičnine

Kupim malo hišo

z večjim vrtom, ne predašč od sredine Ljubljane. Ponudbe pod «Vrt» na upravo «Jutra». 1467

Prodaja

Morska trava 1472

za madrace v vsaki množini se dobi najceneje pri Sever & Komp, Ljubljana, Wolfova ulica 12.

8 mesecev stari

čistokrtni psi Doberman-pasme, ter skoraj nov ročni mlin s stojalom za žito mleti, naprodaj. Celje, Gaberje 21.

THE OLIVER

najboljši in najcenejši

1464

pisalni stroj.

Zastopstvo in zaloga: Ivan Gajšek, papirna trgovina v Ljubljani, Sv. Petra cesta 2.

UMETNI LED

Mesnega oddelka „Gospodarske zveze“ v Ljubljani

v ploščah po 11 kg.

Dnevna produkcija 2000 kg.

Plošča ledu Din 13.—.

Večjim naročnikom dostavljamo led vsako jutro na dom.

1439

SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA

LJUBLJANA, Šelenburgova ulica šte. 1.

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Rezervni zakladi:
K 6,500.000.—

166

Telefoni št. 146, 458

Brzjavke: ESKOMPTNA

PODRUŽNICE:

Novo mesto, Rakov, Slovenjgradec

Natisnila Delniška tiskarna. d. d. v Ljubl'